

Hoofdstuk 1: Johannes

1. Inleiding

‘En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan Zijn voeten’ (Openb. 1:17a). Het gaat hier over Johannes, de discipel ‘die Jezus liefhad’. Hij is de discipel die, liggend aan de etenstafel, zijn hoofd in de schoot van Jezus legde (Joh. 13:23). Dezelfde Johannes ... Dezelfde Jezus ... maar toch ook zó anders. Want nu ziet Johannes de Knecht des Heeren, het Lam van God in Zijn hemelse heerlijkheid. En dat maakt hem zo bevreesd. Toch blijft Hij zijn lieve Meester, zijn Bruidegom, zijn Zaligmaker. Daarom legt Jezus Zijn rechterhand op Johannes en stelt hem gerust: ‘Vrees niet; Ik ben de Eerste en de Laatste.’ Wat is er veel over deze Johannes als leermeester te zeggen. Hij is de discipel die het dichtst bij Jezus mocht komen, die op aarde het langst van alle apostelen heeft mogen dienen en die het deels nog zo verborgen boek Openbaring heeft mogen schrijven. Wat kunnen we veel van deze ‘professor’ leren! Er is onderwijs uit zijn leven te halen, maar ook uit zijn geschriften. We zullen ons voor beide onderdelen moeten beperken tot enkele thema’s. Wat betreft het geschreven onderwijs stippen we enkele onderwerpen uit de eerste zendbrief van Johannes aan.

2. Praktisch onderwijs uit zijn leven

Onder de prediking van Johannes de Doper

We lezen voor het eerst van de discipel Johannes als hij samen met Andréas, de broer van Simon Petrus, onderwijs ont-

vangt van Johannes de Doper. Het waren trouwe leerlingen van deze bijzondere profeet die preekte aan de oever van de Jordaan, vlak bij het vissersdorpje Bethsáida aan de noordzijde van het meer van Galiléa. Op de vraag van de priesters uit Jeruzalem wie hun meester was, had Johannes de Doper geantwoord dat hij een wegbereider voor de Christus was. Johannes de Doper voelde zich zo klein, zo nietig ten opzichte van Hem. Hij sprak over Jezus, toen Hij Zich onder de luisteraars bevond: ‘Dezelve is het Die na mij komt, Welke vóór mij geworden is, Wien ik niet waardig ben dat ik Zijn schoenriem zou ontbinden’ (Joh. 1:27). En zo mocht deze getrouwe leermeester Jezus van Nazareth aanwijzen als hét beloofde Lam, als Gods beminde Zoon. Krachtig klonk het: ‘Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt. Deze is het van Welken ik gezegd heb: Na mij komt een Man, Die vóór mij geworden is, want Hij was eer dan ik’ (Joh. 1:29-30). Ja, als een lam zou Hij ter slachting worden geleid (Jes. 53). Hij was hét beloofde Paaslam waarvan de kinderen Gods zouden gaan leren eten. Hij zou de zonde der wereld wegdragen. Ook jouw zonde?

Het Lam gevolgd

Toen was het gebeurd. Twee discipelen – Andréas en Johannes, de latere evangelist – weten het nog zo goed. Het is ‘de volgende dag’ dat Johannes de Doper – nu samen met deze discipelen – weer bij het water mensen ontvangt en het Woord verkondigt. Hij ziet de Zaligmaker weer aankomen. Opnieuw wijst hij met kracht van zichzelf af en wijst hij heen naar Hem, het Lam Gods. We lezen in het evangelie: ‘En ziende op Jezus, daar wandelende, zeide hij: Zie, het Lam

Gods' (Joh. 1:36). En dit Woord doet kracht in het hart van Andréas en Johannes ofwel: ze gaan het op geestelijke wijze verstaan. Gods Geest wijst Jezus aan. Ze moeten Hem volgen. Deze Geest werkt 'onwederstandelijk' ofwel: je kunt en wilt het niet tegenhouden. Gelukkig maar ...

We moeten niet alleen hoorders, maar ook *daders* van het Woord worden. Dat gold van Andréas en Johannes. Zij volgen Jezus (vers 37). Ze verlaten Johannes de Doper. Die is er blij mee. Want Jezus is méér dan hij. De Zaligmaker moet 'toenemen' (meer worden) en Johannes moet 'minder' worden.

Zo wandelen deze twee jonge mannen achter hun nieuwe Meester aan ... Zou Hij hen opmerken? Jazeker, 'Mijn oog zal op u zijn.' De evangelist vervolgt: 'En Jezus Zich omkerende en ziende hen volgen, zeide tot hen: Wat zoekt gij?' Dan antwoorden zij met een wedervraag: 'Rabbi (hetwelk is te zeggen, overgezet zijnde, Meester), waar woont Gij?' Daarmee bedoelen zij te zeggen: Mogen wij Uw leerling worden? Mogen wij nader onderwijs van U ontvangen? Rabbijnen gaven in die tijd onderwijs in hun woning. De leerlingen zaten daar dan aan de voeten van de leermeester, die op een kleine verhoging zat (een leerstoel). Andréas en Johannes willen dat graag! Ze hebben nog zoveel vragen over de weg der zaligheid, over het Koninkrijk van God, over de Vader, de Zoon, de Heilige Geest.

Mag jij dat ook doen? Wil je ook (meer) onderwijs ontvangen over wie jij bent, over wie God is, over wie Christus is? Over de weg naar het Vaderhart, over de weg naar het Vaderhuis? Ga dan maar heilbegerig, als een leergierige, aan Zijn voeten zitten. Het antwoord van de Zaligmaker viel

Andréas en Johannes zo mee: ‘Hij zeide tot hen: Komt en ziet. Zij kwamen en zagen waar Hij woonde, en bleven die dag bij Hem. En het was omtrent de tiende ure’ (Joh. 1:40).

Citaat: Deze zo liefelijke en vriendelijke nodiging, die eenmaal dien twee geworden is, gaat nu allen aan. Daarom hebben wij niet te vreezen, dat Christus Zich aan ons onttrekken zal of den vrijen toegang tot Zich zal ontzeggen, zo Hij maar ziet dat wij naar Hem verlangen, ja Hij zal eerder de hand uitsteken en ons helpen. En hoe zou het ook kunnen, dat Hij niet tegemoetging degenen, die tot Hem komen, daar Hij toch de doelenden en de dwalenden van verre zoekt om ze op den rechten weg terug te brengen? Joh. Calvijn, Uitleg bij Johannes

Onderwijs ontvangen

Als Johannes bij Jezus op school komt krijgt hij – met de andere discipelen – het noodzakelijke onderwijs. Het is het onderwijs dat elk kind van God krijgt. Eigenlijk gaat het om twee zaken, namelijk het voorwerp van het geloof en de oefening van het geloof.

Ad 1: Het voorwerp van het geloof

Het voorwerp van het geloof betreft Johannes zelf. Zijn hoogst persoonlijke zondaarsbestaan. Jawel, reeds onder de prediking van Johannes de Doper was hij de noodzaak van een offerlam voor zijn zonden gaan zien. Daarom volgde hij de Heere Jezus toen zijn meester hem op die andere Meester, het Lam van God, wees. De Heere Jezus geeft onderwijs. Hij

is het Die – zoals we lezen in HC Zondag 12 – Johannes de verborgen raad en wil Gods van zijn verlossing volkomen geopenbaard heeft. Denk bijvoorbeeld aan de gelijkenis van de verloren zoon, het verloren schaap en de verloren penning waarin respectievelijk het werk van God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest wordt getekend. En denk aan de gelijkenissen die gaan over het Koninkrijk van God, zoals die van de zaaier, het visnet, de parel van grote waarde, de schat in de akker.

Citaat: Waarom is Hij Christus, dat is een Gezalfde, genaamd? Antwoord: Omdat Hij van God de Vader verordineerd is, en met de Heilige Geest gezalfd, tot onze hoogste Profeet en Leraar, Die ons de verborgen raad en wil Gods van onze verlossing volkomenlijk geopenbaard heeft; en tot onze enige Hogepriester, Die ons met de enige offerande Zijns lichaams verlost heeft, en voor ons met Zijn voorbeding steeds tussentreedt bij de Vader; en tot onze eeuwige Koning, Die ons met Zijn Woord en Geest regeert, en ons bij de verworven verlossing beschut en behoudt. HC Zondag 12, vraag en antwoord 31

Ad 2: De oefening van het geloof

Het nog kleine, zwakke geloof moet sterker worden. De Heere oefent al Zijn kinderen, ook Johannes, in dat geloof door de kracht van de Heilige Geest waardoor Hij steeds wast en de zondaar minder wordt. Het gaat hier om wat Johannes heeft mogen verstaan uit het Hogepriesterlijke gebed: ‘En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige

waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.’ Dat is *bevindelijke* kennis, dat is ontmoetingskennis, dat is geloofskennis. En die gaat toenemen. Johannes wordt gesterkt in het geloof in Jezus, als de beloofde Christus. Hij schrijft daarover als zijn nieuwe Meester water in wijn verandert: ‘Dit beginsel der tekenen heeft Jezus gedaan te Kana in Galiléa, en heeft Zijn heerlijkheid geopenbaard; en Zijn discipelen geloofden in Hem’ (Joh. 2:11). Dat was nog maar het begin. Ze zouden nog grotere dingen zien. Hun Meester zou brood en vis vermenigvuldigen, de wind zou Hem gehoorzaam zijn, duivelen moesten wijken op Zijn bevel, blinden zou Hij weer ziende maken, doven zouden door Hem gaan horen, melaatsen zou Hij reinigen en zelfs de doden zou Hij doen opstaan. En bovendien ... mensen zouden uitroepen: ‘Wie is Deze Die de zonden vergeeft?’ Voor dat laatste was Hij in het bijzonder gekomen. Daarvan is Johannes – door het werk van Gods Geest – steeds meer overtuigd. Zo neemt zijn kennis van Christus toe. Deze toename in kennis van Christus gaat ten koste van Johannes. Want het leven vinden in Christus, betekent het leven in jezelf verliezen. Net als zijn vroegere meester, de Doper, moet Johannes minder worden en Christus méér worden.

Johannes, een mens van gelijke bewegingen als wij ...

Als we spreken over Johannes, denken we al snel aan een zeer beminnelijke man. Dat zal hij zeker geweest zijn, maar we moeten beslist niet vergeten dat Johannes ook een mens was ‘van gelijke bewegingen als wij’ (zoals dat ook van Elia wordt gezegd, Jak. 5:17). Ook van Johannes lezen we dingen die hij moest afleren. Als de Heere Jezus Zijn discipe-

len moet vermanen vanwege hun kleingelovigheid, vanwege hun vreesachtigheid, vanwege hun onkunde, betreft dat ook Johannes! Dan zegt de Meester niet: ‘Dit geldt u allen, behalve mijn dierbare Johannes.’ Voorbeelden genoeg, helaas wel. Het was ook Johannes die de kinderen verhinderde om tot Jezus te komen. Het was ook Johannes die vreesachtig was op de zee in de storm en schreeuwde: ‘Meester, wij vergaan.’ En als de Heere Jezus dan de vraag stelt: ‘Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen?’ (Matth. 8:26), dan geldt dit ook van Johannes. En was Johannes de gunstige uitzondering in de discussie over de vraag wie toch de meeste onder de discipelen was? Wilde hij de voeten van zijn broeders wassen? En was hij het die niet geërgerd werd aan de Borg in de nacht dat Hij verraden werd? Het antwoord is telkens ontkennend.

Een troon voor Johannes?

Het is zelfs zo dat op bepaalde plaatsen in de Schrift specifiek iets negatiefs over de persoon van Johannes wordt meegedeeld. Ik denk aan het verzoek van Salome, de moeder van Johannes en Jakobus. Ze neemt Jezus apart, aanbidt Hem en doet een speciaal verzoek. Namens haar beide zonen – ze staan er ook bij – vraagt ze aan de Meester of Johannes en Jakobus straks de belangrijkste plaats in het Koninkrijk van Jezus mogen innemen (Matth. 20:20 e.v.). Hoor maar: ‘Zeg dat deze mijn twee zonen zitten mogen, de een tot Uw rechter- en de ander tot Uw linkerhand in Uw Koninkrijk.’ De Heere Jezus antwoordt haar dat ze niet beseft wat zij met haar zonen begeert (vers 22a). Ze zijn immers al bezig met het verdelen van de tronen, terwijl het lijden en ster-

ven hieraan voorafgaat. Eerst de doornenkroon, dan de zegekroon. Daarom stelt Hij een wedervraag: 'Kunt gij de drinkbeker drinken die Ik drinken zal, en met de doop gedoopt worden waarmede Ik gedoopt word?' Anders gezegd: Kunnen Johannes en Jakobus ook de drinkbeker van het lijden, de drinkbeker gevuld met Gods toorn, drinken? En dan volgt het onthutsende antwoord: 'Zij zeiden tot Hem: Wij kunnen.' Wat een onkunde en geestelijke hoogmoed ... De Heere Jezus antwoordt hun dat ze wel zullen lijden (de drinkbeker drinken en met de doop gedoopt worden), maar het zal anders zijn dan Hij het doet. En de verdeling van de plaatsen in het Koninkrijk is niet aan Christus als de lijdende Knecht, maar dat is het werk van de Vader: 'Het zitten tot Mijn rechter- en tot Mijn linkerhand staat bij Mij niet te geven, maar het zal gegeven worden dien het bereid is van Mijn Vader' (vers 23b).

Dat Johannes en Jakobus instemmen met het verzoek dat hun moeder bij Jezus doet, blijkt wel uit vers 24 waar we lezen: 'En als de andere tien dat hoorden, namen zij het zeer kwalijk van de twee broeders.' Het is maar goed dat de Heere Jezus vervolgens de discipelen tot de orde roept en aangeeft dat de discussie over de meeste te willen zijn, niet onder Zijn jongeren moet worden gevoerd zoals dat in de wereld gebeurt. Nee, zo moet het niet. Dienaar zijn, is een van de belangrijkste regels voor het discipelschap: 'Doch also zal het onder u niet zijn; maar zo wie onder u zal willen groot worden, die zij uw dienaar. En zo wie onder u zal willen de eerste zijn, die zij uw dienstknecht' (vers 26-27). Daarin moeten ze, ook Johannes, op hun Meester gaan lijken. 'Gelijk de Zoon des mensen niet is gekomen om ge-

diend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen' (vers 28). Johannes heeft die les geleerd. En jij? Heb je ook geleerd wat het is om de minste te zijn, om – terwijl je op je strepen had kunnen staan – toch een stapje terug te doen? Je niet laten gelden, ook al heb je mogelijk een punt? Dat heet zelfverloochening. Dat heet dienen ...

Vuur van de hemel ...

Er is nog een andere – door Lukas beschreven – episode uit het leven van Johannes waarvan hij veel heeft moeten leren. Als Jezus met Zijn discipelen door het Samaritaanse land reist, zoekt Hij een herberg. Maar de Samaritanen weigeren elke vorm van gastvrijheid te bewijzen. Dat wordt met name Johannes en Jakobus te veel. Ze zijn zo verontwaardigd over deze behandeling dat zij de doodstraf voor deze mensen meer dan gerechtvaardigd vinden. We lezen: 'Als nu Zijn discipelen Jakobus en Johannes dat zagen, zeiden zij: Heere, wilt Gij dat wij zeggen dat vuur van de hemel nederdale en dezen verslinde, gelijk ook Elía gedaan heeft?' (Luk. 9:54). Jawel, vuur van de hemel omdat ze geen onderdak krijgen ... Had jij dat gedacht van die zachtmoedige Johannes? Een mens van gelijke bewegingen als wij ... De Heere Jezus bestraft hen op felle toon: 'Maar Zich omkerende bestrafte Hij hen en zeide: Gij weet niet van hoedanige Geest gij zijt. Want de Zoon des mensen is niet gekomen om der mensen zielen te verderven, maar om te behouden' (Luk. 9:55-56). Ook Johannes moest leren dat de Zoon des mensen niet kwam als *Rechter*, maar als *Redder*. Om te behouden! En in die geest zou Johannes straks moeten preken en zijn brieven schrij-

ven. In de geest van Christus. Met christelijke bewogenheid. Met ontferming bewogen zijnde, met zachtmoedigheid en lankmoedigheid ...

Een bijzonder drietal

Samen met zijn broeder Jakobus en Petrus vormde Johannes een drietal dat dicht bij de Heere Jezus mocht verkeren. Zij mochten meer van hun Meester zien dan de anderen. De Heere Jezus nam hen mee naar de berg der verheerlijking, waar ze hebben gezien hoe de Zaligmaker met hemelse heerlijkheid werd bekleed. Ze hebben het Mattheüs verteld en die tekent op: ‘Zijn aangezicht blonk gelijk de zon, en Zijn klederen werden wit gelijk het licht’ (Matth. 17:2b). Zij alleen mochten ook mee toen Jezus Zich terugtrok in het huis van Jairus om het jonge meisje op te wekken uit de dood (Luk. 8:51). Maar wie méér van de heerlijkheid van Christus mag zien in dit leven, wordt ook meegenomen naar de dieptepunten van Zijn lijden. De Meester neemt hen mee, dieper de Olijfhof in, om getuigen te zijn van de bitterheid van Zijn lijden. Om getuigen te zijn van Zijn worsteling over de beker die Hij moet drinken (Matth. 26:37-38).

3. Een bloemlezing uit het geschreven onderwijs

3.1 Zendsbrieven, evangeliebeschrijving en Openbaring

Johannes heeft meerdere Bijbelboeken mogen schrijven. We kennen zijn evangelie, het boek Openbaring en de drie zendsbrieven (een lange, en twee heel korte brieven). Volgens de overleveringen zou Johannes de laatste jaren van

zijn leven (70-97 na Chr.) hebben gewoond en gewerkt in de stad Efeze. Vandaaruit hield hij de contacten met de andere (zes) gemeenten van Klein Azië (of Asia), het huidige Turkije. Waarschijnlijk heeft Johannes eerst de drie zendbrieven geschreven. Daarna – toen hij tijdelijk werd verbannen naar het eiland Patmos – het boek Openbaring en pas helemaal aan het eind van zijn leven heeft hij het evangelie geschreven. Verschillende persoonlijke opmerkingen in het evangelie van Johannes duiden hierop. Zo blijkt uit Johannes 21:19 dat het evangelie na de dood van de apostel Petrus (in het jaar 65 na Chr.) is geschreven. Johannes refereert immers aan het sterven van Petrus.

3.2 Proeven: de eerste zendbrief Johannes

Anders dan het evangelie en het boek Openbaring van de apostel Johannes, zijn de zendbrieven wat minder bekend. Dat is eigenlijk wel jammer, want er staat veel onderwijs in over het kennen van Christus en over het leven met Hem. Daarom in dit hoofdstuk een aantal thema's uit de eerste brief. Neem die brief er maar eens bij en lees aandachtig de verschillende hoofdstukken. Lees de uitleg erbij in de 'Bijbel met uitleg', de kanttekeningen van de Statenvertalers en een goede verklaring (bijvoorbeeld Matthew Henry of Johannes Calvijn).

3.2.1 Doel

Het uiteindelijke doel van de brief wordt reeds verwoord in vers 4: 'En deze dingen schrijven wij u, opdat uw blijdschap vervuld zij.' Johannes herhaalt en verdiept dat nog eens in hoofdstuk 5 vers 13: 'Deze dingen heb ik u geschreven, die gelooft in de Naam van de Zone Gods; opdat gij weet dat gij

het eeuwige leven hebt, en opdat gij gelooft in de Naam des Zoons van God.’ Dus ... opdat jij tot het geloof in de Heere Jezus mag komen en opdat jij tot meerdere kennis van Hem mag komen. Zo mag, ja, zo moet je deze brieven lezen. Doe dat biddend: ‘Heere, leid mij door Uw Woord en door Uw Geest tot deze zaligmakende kennis.’

3.2.2 *Tijd*

Algemeen wordt aangenomen dat Johannes even voor de verwoesting van Jeruzalem (70 na Chr.) de stad heeft verlaten en naar ‘klein Azië’ is gegaan. Daar heeft hij gewerkt in en voor de zeven gemeenten (die ook worden genoemd in Openbaring 2 en 3). Waarschijnlijk heeft hij de brief vanuit Efeze geschreven. Omdat de brief geen melding maakt van de vervolgingen (die begonnen namelijk onder Domitianus in het jaar 95 na Chr.) wordt wel aangenomen dat de brief daarvóór moet zijn geschreven. De gemeenten bestonden voornamelijk uit broeders en zusters die goed onderlegd waren in de apostolische leer (2:7, 18-27, 3:11).

3.2.3 *Dwalingen*

De zendbrieven in het Nieuwe Testament hebben een eigen historische context. Ofwel een concrete aanleiding. Er zijn predikers die grote dwalingen verkondigen. Ook de leden van de gemeenten vernemen hiervan en mogelijk verkeren zelfs reeds dwaalleraren onder hen. Wolven in schaapsklederen, noemde de Heere Jezus hen (Matth. 7:15). Paulus spreekt over ‘kwade arbeiders’ en ‘honden’ (Fil. 3:2). Zij komen om de kudde te verderven. Daarom gaat Johannes de gemeenten waarschuwen en onderwijzen door middel van een zendbrief.

De verkondigde dwaling betreft de ketterse leer van de gnostiek (afkomstig van het woord ‘gnosis’ dat kennis betekent). De seculiere aanhangers van de gnostiek geloofden dat de mens afkomstig is uit een goddelijke wereld en dat hij in zijn aardse omstandigheden toch een goddelijke kern in zich heeft. Maar deze ‘kern’ is als het ware verstrikt geraakt in het kwaad van de materie, de stoffelijke wereld. De gnostici wijzen erop dat het belangrijk is dat je *jezelf* moet leren kennen, dat je je bewust wordt van je goddelijke kern. Als je deze kennis van jezelf hebt, ken je ook God. Dus zelfkennis valt samen met Godskennis.

Welnu, indien de ‘materie’ moet worden gezien als ‘kwaad’, kan het natuurlijk niet zo zijn dat een goddelijk Wezen als de Zoon van God de gestalte van een mens kon aannemen. Maar wie was Jezus Christus dan? Als Hij echt de Zoon van God was, kon Hij toch niet ook waarachtig mens zijn? Nu waren er leraren in de vroege kerk die hiervoor een oplossing hadden gevonden. Zij maakten onderscheid tussen de mens Jezus en de geestelijke Christus Die op de mens Jezus neerdaalde bij Zijn doop in de Jordaan. Maar voordat de Heere Jezus zou worden gekruisigd heeft de geestelijke Christus Hem weer verlaten (‘Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?’). Deze opvatting kent overigens weer verschillende varianten. Zo zijn er ook de zogenoemde docetisten die beweerden dat de Heere Jezus een ‘schijnlichaam’ (dus niet echt van ‘vlees en bloed’ zoals wij dat hebben) heeft aangenomen. Maar welke variant men ook neemt, het gaat om de ontkenning dat de Zoon van God tegelijk waarachtig God en waarachtig mens was. Op verschillende plaatsen in de zendbrief bestrijdt Johannes deze opvatting. Telkens legt

hij er de nadruk op dat de Heere Jezus echt mens is geweest. Lees nog maar eens hoofdstuk 1:1-3 waarin Johannes als ooggetuige het bewijs levert dat de Heere Jezus waarachtig mens is geweest: ‘Hetgeen wij gezien hebben met onze ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens.’ Telkens vraagt Johannes aandacht voor dit thema door de lezer te wijzen op de identiteit van de Heere Jezus (zie ook 1 Joh. 2:22; 1 Joh. 4:2, 1 Joh. 4:1-6). De Heere Jezus is echt gekomen ‘door water en bloed’ (1 Joh. 5:6). Heel de tijd op aarde was en bleef Hij een en dezelfde ondeelbare Persoon.

De dwaling waartegen Johannes moest strijden, bleef nog eeuwenlang levend. Tijdens kerkelijke vergaderingen (conciëlies) is geprobeerd hierop een antwoord te geven in de vorm van belijdenissen. In de geloofsbelijdenis van Nicéa : ‘Die om ons mensen en om onze zaligheid is nedergekomen uit de hemel, en vlees is geworden van de Heilige Geest uit de maagd Maria, en een mens geworden is.’ Met Athanásius (333 na Chr.) belijden wij: ‘Maar het is tot de eeuwige zaligheid nodig, dat hij ook de menswording van onze Heere Jezus Christus getrouwelijk gelove. Zo is dan het rechte geloof, dat wij geloven en belijden, dat onze Heere Jezus Christus, Gods Zoon, God en mens is.’ Mag jij dit voor God en de mensen belijden? Met hart en mond?

3.2.4 Inhoud van 1 Johannes 1 en 2:1-11

- *Duisternis en licht*

De verkondigers van de leer van de gnostiek (vermengd met het christelijk geloof) dwaalden niet alleen ten aanzien van

de Persoon van de Heere Jezus, maar hadden zichzelf ook heel hoog staan. Zij gingen prat op hun kennis van verborgen zaken en hun intieme omgang met God. Zij voelden zich verheven boven het kwaad en meenden min of meer een zondeloos leven te leiden. Daarom wil Johannes deze mensen en de ‘luisteraars’ ernstig waarschuwen. Dat gold ook mensen van wie de levenspraktijk zeer zorgelijk was. De apostel ziet dat er tussen de ware gelovigen ‘naamchristenen’ zijn. Hun levenspraktijk spoort niet met hetgeen zij belijden te geloven. Het klopt gewoon niet ... Dan ben je ... een leugenaar, aldus de apostel der liefde.

Hier hebben we meteen ‘het front’ waartegen Johannes in zijn eerste brief de strijd aanbindt. Hij maakt onderscheid tussen ‘de duisternis’ en ‘het licht’: ‘En dit is de verkondiging die wij van Hem gehoord hebben, en wij u verkondigen, dat God een Licht is en gans geen duisternis in Hem is. Indien wij zeggen dat wij gemeenschap met Hem hebben, en wij in de duisternis wandelen, zo liegen wij, en doen de waarheid niet’ (1 Joh. 1:5-6). Johannes stoot meteen door naar de *levenspraktijk*, een belangrijk thema van zijn brief (zie ook 1 Joh. 2:3-11; 1 Joh. 3:3). Kijk, zegt hij, er is enerzijds het rijk van de duisternis waarover satan – ‘de vorst der duisternis’ – heerst. Anderzijds is daar het rijk van Christus, Die het Licht der wereld is. Het rijk van de duisternis betekent een leven in de zonden, een leven aan de hand van satan, een leven in de ‘gevangenis’ van de zondige begeerten, gedachten en werken. Het wordt een *duistere* wereld genoemd omdat het een wereld is waar demonen het voor het zeggen hebben en vaak zijn het ook zaken waarmee we liever niet naar buiten treden (al is het erg genoeg dat tegenwoordig veel

mensen zich niet meer schamen om een leven in de zonde openlijk te etaleren).

Wie door het wonder van de wedergeboorte een kind van God is geworden, is geen onderdaan meer van het koninkrijk van satan, maar een inwoner van de ‘stad Gods’. Door de wedergeboorte is er gemeenschap met Christus en willen we ook leven zoals Hij dat ons voorhoudt in Zijn Woord en in Zijn geboden. Daarom vervolgt Johannes in het zevende vers: ‘Maar indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, zo hebben wij gemeenschap met elkander, en het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde.’ De nieuwe levenswandel, het wandelen voor Gods aangezicht ‘in het licht’, met die andere gezindheid is evenwel geen ‘eigen verdienste’. Het is de vrucht die in het nieuwe leven wordt opgemerkt. We lezen ervan in onze Heidelbergse Catechismus: ‘Het is onmogelijk, dat, zo wie Christus door een waarachtig geloof ingeplant is, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid’ (antw. 64). Johannes wil nu eigenlijk zeggen: Toets je leven hier eens aan. Is je leven een ‘reukoffer’ voor de Heere geworden, ook al moet je tot je schaamte en schande bekennen dat er nog zoveel gebreken zijn?

- *Zondeloos?*

We zagen eerder dat de ‘dwalende leraren’ die de Evangelieboodschap vermengden met opvattingen uit de gnostiek meenden dat zij inmiddels in staat waren een zondeloos leven te leiden. Daarmee stelden zij zich ook ver boven de ‘gewone’ gemeenteleden. Johannes is scherp in het veroordelen van hun houding. Nee, werkelijk zonder zonde hier

op aarde leven, dat kan niemand. Gods kinderen evenmin. Helaas is dat zo, verzuchten ze dikwijls. Weliswaar geldt van een kind van God: ‘Gijlieden zijt rein’ (Joh. 13:10), omdat ze door het geloof in Christus gewassen zijn in Zijn bloed. Maar hier op aarde blijven ook zij zondaren. Het christelijk geloof is een zondarenreligie. Wie meent geen zonden te doen (met woorden, werken, gedachten), die is een verleider, zo houdt Johannes ons voor in vers 8. We komen er straks – en dan is het te laat! – bedrogen mee uit als we voor Gods rechterstoel staan. En dat niet alleen. We verleiden met zulke onbijbelse ideeën ook anderen. Als je tegen andere mensen zegt: ‘Ach joh, God is liefde. Over het doen van zonden hoeft je niet meer in te zitten, want daar wil God helemaal niet meer over praten’, dan gaan we niet eerlijk met de zielen van onze naasten om. Want God ziet onze zonden wel degelijk aan.

- Erkennen van de zonden

In vers 10 van hoofdstuk 1 gaat Johannes nog een stap verder. Als je zó over jezelf, over de zonden, over God denkt, dan maak je God tot een leugen. Ja, tot een leugenaar! Dat is wat. Satan, de grote tegenstander van God, is de grote leugenaar. Als we ons zondaarsbestaan ontkennen of verzwijgen, dan zeggen we van God dat Hij is als satan. Vreselijke gedachte ... God is de zuiverste Waarheid. Zijn Woord is de enige waarheid. En volgens dit Woord zijn wij zondaren, strafbare en strafwaardige zondaren. Indien gij van deze boom eet, zult gij de dood sterven, klonk het in het paradijs uit Gods mond. En wij allen zijn Adamskinderen, in zonden geboren. Heeft God Zijn Zoon dan moeten over-

geven tot de vreselijke kruisdood, omdat wij best zonder zonden kunnen leven? Lees maar eens wat hierover in het formulier van het Heilig Avondmaal staat. Hoe ernstig is het met mensen gesteld? ‘Ten eerste bedenke een iegelijk bij zichzelf zijn zonden en vervloeking, opdat hij zichzelf mishage, en zich voor God verootmoedige; aangezien de toorn Gods tegen de zonden zó groot is, dat Hij die (eer Hij ze ongestraft liet blijven) aan Zijn lieve Zoon Jezus Christus met de bittere en smadelijke dood des kruises gestraft heeft.’

- *God tot leugenaar maken ...*

Als we dit ontkennen doen we hetzelfde als wat satan in het paradijs deed toen hij Eva wijsmaakte dat God eigenlijk een leugenaar is. ‘Het is anders dan Hij heeft gezegd, hoor ...’ Daarom doet Johannes in de eerste plaats een indringende oproep om tot een erkennen van het zondaar-zijn te komen. Daarvoor is het werk van Gods Geest nodig. Die geeft ook dat eerlijke inzicht in wie wij zijn voor Gods aangezicht. We horen Jeremia hiervan spreken: ‘Alleen ken uw ongerechtigheid, dat gij tegen de HEERE uw God hebt overtreden’ (Jer. 3:13). Deze zelfkennis is een gave van God en vloeit voort uit het genadeverbond. Want Hij belooft het: ‘En gij zult een walging van uzelfen hebben over uw ongerechtigheden en over uw gruwelen’ (Ez. 36:31). En jij? Heb jij dat al? Weet dat je ook dit in het gebed aan de Heere mag voorleggen: ‘Heere, zou U mij ontdekkend licht willen geven? Ik weet vanuit de Schrift dat ik een zondaar ben, maar ik voel mij eigenlijk helemaal niet zo slecht. Zou U mij de zonden willen tonen zoals U ze ziet?’

- *Belijden van de zonden*

De zonden moeten niet alleen erkend worden, maar ook worden beleden. Dat is uitspreken in het gebed voor de Heere. Zoals David dat deed in Psalm 32 vers 3 berijmd:

'k Bekend', o HEER', aan U oprecht mijn zonden;
'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden;
Maar ik beleed, na ernstig overleg,
Mijn boze daân; Gij naamt die gunstig weg.

Schuld moet worden *beleden*. Dat is in het gewone leven toch ook zo? Als iemand een ander veel leed heeft veroorzaakt, moet er toch ook een belijdenis van schuld komen om de zaak te kunnen vergeven? Je kunt niet zeggen: 'We praten nergens over, zand erover.' Zou het ten aanzien van de hemelse Vader, Die volkomen rechtvaardig is, dan anders toegaan?

- *Hij is getrouw en rechtvaardig ...*

Het is ook uitermate kortzichtig om te denken dat het níét belijden van je zonden je enig voordeel zou geven. Integendeel. Wie zijn zonden niet belijdt, die zal ze zelf moeten dragen. Dan blijft het vonnis op jouw naam staan. Bedenk dat je dan zelf moet lijden zoals Christus heeft geleden. En dan niet tijdelijk, maar eeuwig. Dan zal je voor altijd de toorn van God moeten dragen en voor altijd buiten de gemeenschap van God moeten verkeren. In de eeuwige duisternis. Maar dat hoeft niet, zo roept de apostel der liefde ons toe. 'Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve en ons reinige van

alle ongerechtigheid' (vers 9). Deze woorden komen eigenlijk uit het Oude Testament en worden – in de Griekse vertaling, de Septuagint – door Johannes aangehaald. Het gaat er hier om dat de Heere staat voor waarheid. De Heere is de betrouwbare, de standvastige, de onwankelbare God. Zo wordt van Hem gesproken in Psalm 86:15: 'Maar Gij, Heere, zijt een barmhartig en genadig God, lankmoedig en groot van goedertierenheid en waarheid.' De Heere is ook rechtvaardig. Dat komt van het woord 'gerechtigheid' dat ook redding betekent. Het was voor Maarten Luther een groot raadsel waarom de dichter kon vragen: 'Red mij door Uw gerechtigheid en bevrijd mij; neig Uw oor tot mij en verlos mij' (Ps. 71:2). Want Luther dacht aan Gods wrekende gerechtigheid. Hij meende dat God je dan juist zou straffen, zou wegdoen. En dat voor eeuwig. Maar er is ook een toegerekende gerechtigheid, door Jezus Christus. Daarvoor gingen ook Luthers ogen open. Toen was het alsof de poorten van het paradijs voor hem werden geopend, schrijft hij. En daarom kan elke zondaar die zijn zonden belijdt, vrijuit gaan. Dan mag hij door het geloof zien op de Heere Jezus, op Zijn offerande.

Zoals de tollenaar in de gelijkenis die de Zaligmaker ons voorhoudt. De tollenaar beleed zijn zonden en ging rechtvaardigd naar huis. Hoe kon dat? Wel, omdat hij op het brandofferaltaar had gezien. En wie in de oude bedeling met een geloofsoog op dit altaar mocht zien, zag op Christus. Want al de altaren en al de offers waren schaduwen van het offer dat Christus zou gaan brengen. We lezen daarvan in de brief aan de Hebreeën: 'Wij hebben een Altaar ...' (Hebr. 13:10a). God is getrouw en rechtvaardig ... Getrouw aan

Zijn Woord. Want als Hij naar een boetvaardige zondaar omziet, ziet Hij in hem geen zonden meer die nog moeten worden gestraft. Die heeft Hij namelijk al gelegd op Zijn Zoon Jezus Christus en ze daardoor al ‘gestraft’. De Vader kan en wil daarom de zonden van boetvaardige zondaren vergeven. Hij zal ze dan niet nóg een keer straffen in de zondaar. Zoals we dat in het strafrecht wel zeggen: ‘Ne bis in idem.’ Dat betekent: Iemand kan niet tweemaal voor hetzelfde feit worden gestraft. Als Christus is gestraft voor de zondaar, zal de zondaar vrijuit gaan. Want het betalende offer van de Heere Jezus wordt de zondaar toegerekend en wel zo, alsof die zondaar zelf betaald zou hebben. Daarom kunnen kinderen van God met Psalm 103 zingen:

Zo ver het west verwijderd is van ’t oosten,
 Zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten,
 Van ons de schuld en zonden weggedaan.

Mocht jij al persoonlijk ondervinden dat de Heere getrouw en rechtvaardig is? Mocht je je zonden eerlijk belijden, Hem bedelen om vergeving en met een geloofsoog zien op de volkomen verzoening die Christus heeft aangebracht? Mocht jij je gewillig laten ‘zinken en zakken’ op het offer van Christus? Dat is rust vinden voor je ziel in het bloed van het Lam Gods.

- *Zondig niet!*

Nu gaan we naar hoofdstuk 2. Opvallend is dat Johannes begint met een welgemeende oproep om niet te zondigen. ‘Mijne kinderkens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet

zondigt.’ Hij zegt eigenlijk: Mijn verlangen is dat je niet zondigt. Luister niet naar de dwaalleraars, naar de satan, naar de wereld, naar je oude hart. Waarom zegt de apostel dat? Wel, er waren mensen, zogenoemde antinomianen (tegen de wet) die zeiden dat de wet voor een gelovige christen niets te zeggen heeft. De christenen stonden in de vrijheid. Het was heus niet zo erg als ze nog verkeerde dingen zouden doen. Want Christus is immers gestorven voor al hun zonden. Dat horen we ook bij het Heilig Avondmaal als het brood wordt gebroken: ‘Tot een verzoening van al onze zonden.’ Nou, wat geeft het dan als je eens de rustdag ontheiligt, als je overspelige gedachten hebt, als je eens niet eerlijk bent in het betalen van belastingen ... De Heere vergeeft het wel ... Nee, roept de apostel, zó mag je de leer van vrije genade, van de verzoening door Christus niet gebruiken. Dat is de leer misbruiken. Wie door wedergeboorte, door het geloof één plant met Christus is geworden, die zal toch tegen de zonden gaan strijden? Zijn gezindheid is zo anders geworden. Daarom stelt Paulus de vraag: ‘Of weet gij niet dat zovelen als wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in Zijn dood gedoopt zijn?’ En ook deze vraag beantwoordt hij: ‘Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat gelijkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot de heerlijkheid des Vaders, also ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden’ (Rom. 6:3-4).

Johannes en Paulus zitten dus helemaal op dezelfde lijn. Hoe kan het ook anders, ze zijn beiden dienstknechten van dezelfde Meester, van Christus. Een zondig leven past niet bij een leven met Christus. Als je het reinigende bloed van Christus kent, dan ben je bang voor de zonden. Genade is

wel gratis, maar niet ‘goedkoop’. Begrijp je dat? De leer van de zaligheid door Christus’ kruisverdienste alleen, maakt niet zorgeloos. Nee, een echte christen wil goede vruchten voortbrengen. En daar hoort ook een leven naar Gods geboden bij. We horen het de Heidelberger zeggen: ‘Nee zij, want het is onmogelijk dat wie Christus door waarachtig geloof ingeplant is geen vruchten van dankbaarheid zou voortbrengen.’

- Een Voorspraak in de hemel

Nu denk je wellicht: Maar als ik dan tóch in zonden val? Ben ik dan geen kind van God? Je ervaart een strijd om het goede te doen. Maar zo vaak ligt het kwade je bij ... Hoe moet het dan verder met je? Johannes kende zulke mensen wel. Hij wist van hun strijd. Van hun zuchten: ‘Verzoen de zware schuld die ons met schrik vervult.’ En zelf kende hij die strijd ook zo goed. Daarom vervolgt hij vertroostend: ‘En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige’ (1 Joh. 2:1b). Johannes neemt de ware gelovige, die mag deelnemen aan het huisgezin van God, mee naar de Zaligmaker. Hef je hart eens op naar de hemel en kijk eens goed. Daar kun je Jezus aan het werk zien. Hij is nog steeds de enige Hogepriester. Nee, Hij hoeft Zichzelf niet meer te offeren. Dat is ‘volbracht’. De Vader was tevreden met het volkomen offer dat Zijn Zoon heeft gebracht. Maar een hogepriester moest behalve offeren ook zegenen en bidden. En dat werk doet Christus nog steeds. Zo wordt Zijn werk beschreven in de brief aan de Hebreëen: ‘Maar Deze, omdat Hij in der eeuwigheid blijft, heeft een onvergankelijk Priesterschap;

waarom Hij ook volkomenlijk kan zalig maken degenen die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden' (Hebr. 7:24-25). Hij is de voorbiddende Hogepriester aan de rechterhand van Zijn Vader. Hij bidt voor Zijn volk. Het is hetzelfde gebed dat Hij bad voor Petrus: 'Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.' Het is het biddende werk of de Vader de zonden van al de Zijnen niet aan hen wil toerekenen. Christus zegt: 'Vader, Ik, de Rechtvaardige, Die geen zonden gekend of gedaan had, heb betaald voor hem en voor haar. Reken de zonden niet toe.' En dat gebed wordt nu altijd verhoord, omdat Christus – anders dan een gewone advocaat – als de grote Advocaat in de hemel pleit op grond van Zijn eigen verdienste, op de gerechtigheid die Hij heeft aangebracht. Hij kan zeggen: 'Ik heb de bloedprijs betaald, Vader, en U was er tevreden mee.' Matthew Henry schrijft: 'Christus pleit bij Zijn Vader voor Zijn cliënten dat hun zonden niet worden toegerekend.' Is Hij jouw Advocaat? Ben jij al Zijn cliënt? Het gebed van een rechtvaardig mens vermag veel (Jak. 5:17), maar het gebed van deze Rechtvaardige vermag alles. De Vader hoort Hem en Zijn voorspraak bevat alles wat de Kerk nodig heeft. Guido de Brès heeft een kostelijke belijdenis over deze hemelse Advocaat opgesteld.

Citaat: (...) *Maar deze Middelaar, Die de Vader ons heeft gegeven tussen Zich en ons, moet ons door Zijn grootheid niet verschrikken, om ons een ander, naar ons goeddunken, te doen zoeken. Want er is niemand, noch in de hemel, noch op de aarde, onder de schepselen, die ons liever heeft dan Jezus Christus; Dewelke, hoewel*

Hij in de gestaltenis Gods was, nochtans Zichzelven vernietigd heeft, aangenomen hebbende de gestaltenis eens mensen en eens dienstknechts voor ons, en is in alles Zijn broederen gelijk geworden. Indien wij nu een andere middelaar zoeken moesten, die ons goedgunstig ware, wie zouden wij kunnen vinden die ons meer beminde dan Hij Die Zijn leven voor ons gelaten heeft, ook toen wij Zijn vijanden waren? En zo wij een zoeken die macht en aanzien heeft, wie is er die daarvan zoveel heeft als Degene Die gezeten is ter rechterhand Zijns Vaders, en Die alle macht heeft in de hemel en op de aarde? En wie zal eer verhoord worden dan de eigen welbeminde Zone Gods? Geloofsbelijdenis: art. 26a NGB

Christus pleit op grond van Zijn eigen verdienste. Daarom vervolgt Johannes: ‘En Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld’ (1 Joh. 2:2). Betekent dit dat Jezus voor alle mensen is gestorven? Biedt Johannes ruimte voor de leer van de algemene verzoening of zelfs de alverzoening? Nee, zeker niet! Dat zou in strijd zijn met de eigen woorden van Christus in het Hogepriesterlijke gebed, dat eveneens door Johannes is opgetekend. Daar lezen we immers: ‘Ik bid voor hen; Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen die Gij Mij gegeven hebt, want zij zijn Uwe.’ Het verzoenende bloed van Christus geldt dus alleen de uitverkorenen. Nee, het woord ‘wereld’ geeft aan dat er velen op deze wereld, Jood en heiden, overal vandaan, verzoend zullen worden door het bloed van Christus. De kanttekenaren schrijven: ‘Dat is, van

alle mensen die in de ganse wereld uit alle volken nog in Hem zullen geloven.’ Het toont ons dat het offer van Christus ook genoegzaam is voor alle zonden. Zondaren gaan niet verloren omdat de verdienste van Christus niet toereikend zou zijn. Ze gaan verloren door eigen schuld, vanwege hun ongelooft, hun onwil.

- *Christus een voorbeeld*

‘Neem een voorbeeld aan je buurman!’ We herkennen dat wel van vroeger. Je gedrag werd gespiegeld aan het gedrag van een klasgenoot of huisgenoot. Paulus noemt zichzelf ook tot een voorbeeld. ‘Weest mijn navolgers’, schrijft hij. En Paulus had ook weer Iemand tot een voorbeeld, zijn Leermeester Christus. Op deze Meester wijst Johannes ons. Wie de Heere Jezus mag kennen als zijn ‘Voorspraak’ en als zijn ‘Verzoening’, die moet Hem ook ‘nadoen’ ofwel ‘volgen’. ‘Die zegt dat hij in Hem blijft, die moet ook zelf alzo wandelen gelijk Hij gewandeld heeft’ (1 Joh. 2:6). Gemeenschap met Hem hebben – zoals we dat zien in het beeld van de eenheid van man en vrouw in het huwelijk – die moet Hem ‘volgen’. Door de diepe val in Adam zijn we allen ‘volgers’ van de zondige Adam geworden. We zijn allen in zonden ontvangen en geboren ... Maar door de wedergeboorte, door die wonderlijke verbondenheid met Christus, gaan we ook het beeld van de Meester vertonen. Over Petrus en Johannes lezen we in het boek Handelingen: ‘En kenden hen dat zij met Jezus geweest waren’ (Hand. 4:13b). Zoals we wel zeggen: ‘Zeg mij wie je vrienden zijn, dan zeg ik wie jij bent.’ Als de Zaligmaker Zijn discipelen ‘vrienden’ noemt, dan zullen die ‘vrienden’ ook op hun Zienvriend (willen)

lijken. Dat is het werk van de heiligmaking, het nieuwe leven dat ontstaat doordat zij met Paulus zeggen: ‘Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelve voor mij overgegeven heeft’ (Gal. 2:20). Zijn lichtende gestalte wordt in hun leven zo zichtbaar.

- *Voorbeelden uit Jezus' leven op aarde*

Zoals Christus gewandeld heeft, zo moeten christenen dus leven. Johannes maakt het concreet aan de hand van het gebod van de liefde. Maar er zijn nog wel meer voorbeelden uit het leven van Jezus te halen voor ons dagelijks leven.

- a) *Gehoorzaamheid aan rabbi's en ouders.* Jezus was op twaalfjarige leeftijd gehoorzaam aan de rabbijnen en aan Zijn ouders. De rabbijnen waren verwonderd over Hem. Er staat niet: Ze waren geërgerd. Jezus heeft dus geen ‘brutale’ vragen gesteld, maar Hij stelde Zich als leerling op. Jezus was, hoewel Maria en Jozef Hem onheus bejegenden, hun onderdanig (Luk. 2:51). Daarin mogen jongeren Hem volgen.

- b) *Naar de synagoge.* Naar de gewoonte van die tijd ging Hij getrouw op naar de onderlinge samenkomsten in de synagoge. Lukas schrijft: ‘En Hij kwam te Nazareth, waar Hij opgevoed was, en ging, naar Zijn gewoonte, op de dag des sabbats in de synagoge’ (Luk. 4:16). Hij zei niet: Daar is zoveel onzuiverheid in de leer, Ik blijf maar thuis. Daarin moeten wij Hem volgen.

- c) *Geestelijke wapenrusting toepassen.* Als er iemand is geweest die de geestelijke wapenrusting, zoals beschreven in Efeze 6, heeft toegepast, is het Christus. Hij gebruikte de ‘gordel der waarheid’ en het ‘zwaard van de Geest’ in de strijd tegen satan. Telkens was het antwoord: ‘Er staat geschreven.’ Jezus beantwoordde de aanvallen van satan met een beroep op Gods Woord. Lees maar: ‘Ga weg, satan; want er staat geschreven: De Heere uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen’ (Matth. 4:10). Ook daarin moeten wij Hem volgen.
- d) *Het gebedsleven.* Christus heeft ons een voorbeeld nagelaten als het gaat om het gebedsleven. Op belangrijke momenten in Zijn leven, in het bijzonder ook in Zijn lijden, zocht Hij de eenzaamheid op om te bidden. Zelfs zeer vroeg in de morgen stond Hij op om te bidden. En soms bad Hij de hele nacht (Luk. 6:12).
- e) *De zelfverloochening.* Wat heeft Jezus ons geleerd hoe een christen zichzelf moet verloochenen, de minste moet zijn. We zagen het al hierboven dat Hij sprak over ‘dienen’ in plaats van ‘heersen’. Bij de voetwassing zei Hij (Joh. 13): ‘Indien dan Ik, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gelijkewijs Ik u gedaan heb, gijlieden ook doet.’
- f) *Lijdzaam zijn.* Ook in de beproeving, in het lijden moeten we lijken op de Meester. We lezen erover in de brief aan de Hebreëën. De schrijver wijst de christen erop dat

hij de loopbaan met lijdzaamheid moet lopen: ‘Ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand van de troon Gods’ (Hebr. 12:2). Dat betekent: Het lijden van deze tegenwoordige tijd vergelijken met de eeuwige vreugde. Dan zal elke christen, wát er ook geleden moet worden, moeten zeggen: Het is maar een korte verdrukking. ‘Die, na kortstondig ongeneugt, mij eindelijk verheugt.’

4. Gespreksvragen

1. Johannes moest als discipel veel leren van de Heere Jezus. Hij kwam eigenlijk bij de Zaligmaker ‘op school’. Noem eens een aantal zaken die hij op deze school heeft geleerd. Herken je daar wat van in je eigen leven?
2. Johannes had wel een heel bijzondere relatie met de Heere Jezus. Van alle discipelen was hij het meest intiem met de Zaligmaker. Toch lezen we ook van zonden in het leven van Johannes. Welke dingen waren er niet goed waarvoor Johannes ook het bloed van Christus nodig had?
3. Het Evangelie van Johannes wijkt in veel opzichten af van dat van de andere drie evangelisten (Mattheüs, Markus, Lukas). Wat is er zo bijzonder aan dit evangelie? Noem eens enkele hoofdstukken die wel bijzonder

veel laten zien van de heerlijkheid van Christus, van Zijn liefde voor zondaren, van Zijn gewilligheid om zondaren zalig te maken.

4. Lees met elkaar de eerste zendbrief van Johannes. Het is wel een beetje vreemd: Eerst zegt Johannes over Gods kinderen dat zij niet moeten zondigen (1 Joh. 2:1: ‘Ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt’) en vervolgens zegt hij dat áls zij hebben gezondigd, er een Voorspraak is in de hemel. Wat lees je erover in het formulier voor de Heilige Doop? Zoek de relevante passage eens op in het formulier voor het Heilig Avondmaal. Herken je zelf deze spanning tussen enerzijds niet te willen zondigen en anderzijds dat wel te doen in je leven?
5. Wat is een ‘Voorspraak’ in de hemel? Wat doet de Heere Jezus daar voor Zijn kinderen? Lees in dit verband eens HC 18, vraag en antwoord 49 en art. 26 NGB. Wat valt je op in deze belijdenissen over Jezus als de Voorspraak in de hemel? Mag jij ook deze troost ervaren dat je een Voorspraak, een Advocaat in de hemel hebt?
6. In 1 Johannes 2 vers 2 lezen we dat de Heere Jezus een Verzoening is voor de zonden. Wat wordt hiermee bedoeld? Er staat verder dat de Heere Jezus een Verzoening is voor de hele wereld. Hoe kan dat, want wij leren toch dat de verzoening beperkt is (tot Gods uitverkoren volk)? Lees in dit verband de kanttekening (nr. 11) eens. Eventueel zou je ook nog kunnen opzoeken Dordtse Leerregels hoofdstuk 2, artikel 3 en 8.

7. Wie was Thomas à Kempis en wat bedoelt hij met het volgende: ‘Houd het beeld voor van de Gekruiste. Wanneer je het leven van Jezus Christus overdenkt, dan heb je reden om je te schamen dat je er nog niet naar hebt gestreefd om wat meer op Hem te lijken.’ In feite gaat het hier om 1 Johannes 2: ‘Die zegt dat hij in Hem blijft, die moet ook zelf alzo wandelen gelijk Hij gewandeld heeft.’ Bespreek eens een aantal zaken waarin een kind van God (hopelijk mag jij dat zijn) op de Heere Jezus moet lijken.

Aanbevolen literatuur

J.C. Bette e.a. (red.), *Studiebijbel deel 9, 1 Johannes*, in: Hebreëen tot en met Judas.

G. van den Brink, *De brieven van Johannes*, Kok Voorhoeve 1998.

S. Greijdanus, *Korte verklaring van de Heilige Schrift*, 1, 2 en 3 Johannes.

Matthew Henry, *Commentaar op de brieven van Johannes* (digitaal beschikbaar).

P.J.L. Lalleman, 1, 2, 3 Johannes. *Brieven van een kroongetuije*, Commentaar Nieuwe Testament, Kok: Kampen 2005.